

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
VIEŠOJO VALDYMO IR SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO (toliau - BK)
42 IR 67 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 724 STRAIPSNIU
ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO
(toliau - BPK) KODEKSO 342 IR 357 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(toliau kartu – Projektai)
(TAP NR. TAP-19-161)(TAIS Nr. 19-159(2))
2019-02-13 Nr. NV-427
Vilnius**

Projektų rengėja: Teisingumo ministerija.

Projektų tikslas: Seksualinio pobūdžio nusikalstamas veikas prieš mažamečius ir nepilnamečius asmenis padariusiems asmenims numatyti naują baudžiamojo poveikio priemonę – terminuotą įpareigojimą pranešti apie gyvenamosios vietos pakeitimą.

Dabartinė situacija: Nurodytoji baudžiamojo poveikio priemonė (įpareigojimas pranešti apie gyvenamosios vietos pasikeitimą) nacionalinėje teisėje šiuo metu neegzistuoja.

BK šiuo metu yra įtvirtintos šios baudžiamojo poveikio priemonės: uždraudimas naudotis specialia teise, viešųjų teisių atėmimas, teisės dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla atėmimas, turtinės žalos atlyginimas ar pašalinimas, nemokami darbai, įmoka į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą, turto konfiskavimas, įpareigojimas gyventi skyrium nuo nukentėjusio asmens ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusio asmens arčiau nei nustatytu atstumu, dalyvavimas smurtinių elgesį keičiančiose programose, išplėstinis turto konfiskavimas.

Uždraudimas naudotis specialia teise, viešųjų teisių atėmimas, teisės dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla atėmimas, turto konfiskavimas, įpareigojimas gyventi skyrium nuo nukentėjusio asmens ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusio asmens arčiau nei nustatytu atstumu, dalyvavimas smurtinių elgesį keičiančiose programose, išplėstinis turto konfiskavimas gali būti skiriami kartu su bausme. Baudžiamojo poveikio priemonės nesubendrinamos su bausmėmis ir vykdomos atskirai.

Pagal BPK, nuosprendį, kuriuo paskirta ir baudžiamojo poveikio priemonė, paskelbęs teismas tuoj pat išaiškina nuteistajam paskirtos baudžiamojo poveikio priemonės turinį ir terminą, jos atlikimo tvarką ir sąlygas, nuteistojo teises ir pareigas. BPK taip pat įtvirtintos nuostatos dėl nuosprendžio (taigi ir atitinkamos baudžiamojo poveikio priemonės) pateikimo vykdyti ir nuosprendžio, kuriuo paskirta baudžiamojo poveikio priemonė, vykdymo.

Informatikos ir ryšių departamentas prie VRM yra Lietuvos Respublikos įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro (toliau – ĮKNR), įsteigto vadovaujantis ĮKNR įstatymu, valdytojas ir tvarkytojas. ĮKNR objektas yra nuteistieji ir duomenys apie nuteistųjų padarytas nusikalstamas veikas (taip pat ir BK XXI skyriuje nurodytus nusikaltimus žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui ir kitas nusikalstamas veikas, susijusias su vaiko seksualiniu išnaudojimu, vaikų pornografija ar prostitucija, t. y. už vaiko išnaudojimą pornografijai, vaiko pirkimą arba pardavimą, pelnymąsi iš vaiko prostitucijos, vaiko įtraukimą į prostituciją ar disponavimą pornografinio turinio dalykais, kuriuose vaizduojamas vaikas arba asmuo pateikiamas kaip vaikas, ar kitus tyčinius sunkius ar labai sunkius nusikaltimus prieš vaikus) yra tvarkomi ĮKNR. Pabrėžtina, kad ĮKNR disponuoja tik informacija apie nuteistojo deklaruotą gyvenamąją vietą, tad faktinė (ne deklaruota) atlikusio laisvės atėmimo bausmę asmens buvimo vieta nėra visada žinoma.

Projektų esmė: Moksliniais tyrimais yra įrodyta, kad seksualinių nusikaltėlių „registravimo“ sistema sudaro geresnes sąlygas kontroliuoti lytinius nusikaltimus prieš vaikus padariusius asmenis ir padeda efektyvesnei lytinių nusikaltimų prieš vaikus prevencijai. Atsižvelgiant į tai, papildomos baudžiamosios poveikio priemonės asmenims, nuteistiems už lytinius nusikaltimus, numatymas turėtų teigiamą įtaką kriminogeninei situacijai.

BK pakeitimo projektu siekiama įtvirtinti papildomą baudžiamojo poveikio priemonę – įpareigojimą pranešti apie gyvenamosios vietos pakeitimą – asmenims, kurie padarė seksualinio pobūdžio nusikalstamas veikas nepilnamečio ar mažamečio asmens atžvilgiu.

Atsižvelgiant į kitoms baudžiamojo poveikio priemonėms nustatytus terminus, siūloma įpareigojimą pranešti apie gyvenamosios vietos pakeitimą skirti nuo vienerių iki penkerių metų. Paskyrus tokį įpareigojimą, iki teismo nustatyto termino pabaigos asmuo, planuodamas išvykti iš gyvenamosios vietos ilgiau nei septynioms paroms, privalėtų ne vėliau kaip per 3 dienas nuo išvykimo pranešti apie tai policijos įstaigai, kurios teritorijoje yra asmens gyvenamoji vieta iki jos pakeitimo.

BPK pakeitimo projektu siūloma nustatyti, kad nuosprendis dėl šios baudžiamojo poveikio priemonės pateikiamas vykdyti policijos įstaigai, kurios teritorijoje yra nuteistojo gyvenamoji vieta. BPK pakeitimo projektu taip pat įtvirtinamos nuostatos, kad jeigu įpareigojimas pranešti apie gyvenamosios vietos pakeitimą paskirtas kartu su laisvės atėmimo arba arešto bausme, ši baudžiamojo poveikio priemonė pradedama vykdyti, kai nuteistasis atliko bausmę arba lygtinai paleidžiamas iš pataisos įstaigos.

Šia baudžiamojo poveikio priemone siekiama apriboti galimybes rizikos grupės asmenims daryti naujas seksualinio pobūdžio nusikalstamas veikas prieš mažamečius ir nepilnamečius asmenis, paveikti laisvės atėmimo bausmę atlikusius asmenis, kad jie laikytųsi įstatymų ir vėl nenusikalstų, kartu suteikti galimybę policijai kryptingiau atlikti nusikaltimų prevencijos veiksmus.

Pažymėtina, kad siūlomos įstatymų pakeitimų nuostatos padidintų Policijos įstatyme nustatytų rizikos grupių asmenų skaičių. Siekiant gerinti rizikos grupės asmenų kontrolę, planuojama sukurti rizikos grupės asmenų modulį, kad informacija apie policiją dominančius rizikos grupės asmenis būtų kaupiama vienoje informacinėje sistemoje, o tai leistų centralizuotai ir automatinėmis priemonėmis kaupti informaciją apie visų minėtų rizikos grupių asmenis. Šio modulio, sukūrimas kainuotų 1 009 231 Eur. Jo kūrimo metu, atsižvelgiant į galimą modulio funkcionalumo koncepciją ir ekonominį efektyvumą, bus vertinama, ar jis bus kuriamas kaip vienas iš Policijos departamento valdomų informacinių sistemų ar registro modulių, ar kaip visiškai nauja Rizikos grupės asmenų informacinė sistema.

Derinimas: Projektai teikti derinti Teisingumo, Socialinės apsaugos ir darbo, Ekonomikos ir inovacijų ministerijoms, Generalinei prokuratūrai ir Nacionalinei teismų administracijai. Projektai patikslinti pagal Teisingumo ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų pastabas ir pasiūlymus ir suderinti darbo tvarka. Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Generalinė prokuratūra ir Nacionalinė teismų administracija pastabų ir pasiūlymų dėl įstatymų projektų neturėjo.

Atitiktis Vyriausybės programos nuostatom: Projektai neprieštarauja Septynioliktosios Vyriausybės programos nuostatom.

Dalykinio vertinimo išvada: Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pastabų ir pasiūlymų projektams neturi (2019 m. vasario 12 d. išvada Nr. NV-405)

Siūlome projektus teikti svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje.

Patarėjas

Audrius Kasinskas

Audrius Kasinskas, tel. +370 706 63733, el. p. audrius.kasinskas@lr.lt

